

קורס מספר: 16. 01 א 290 2756

סייעוד – תכנית השלמה לתואר ראשון בסייעוד, חיפה

מועד: שנה"ל תשע"ו, 2015-2016, סמסטר א' יום ה', 14:00-12:00

שם המרצה: ד"ר חגית פרידמן

חידושים בחקר המוח

רקע:

לאחר שבעשורים הראשונים של המאה ה-20 פרויד וממשיכי דרכו טלטלו את המוסכמות כשטענו שחלקים לא מודעים בנפשנו מניעים את ההתנהגות שלנו, באו חוקרים בעשורים הבאים והראו איך האישיות, התפיסה וההתנהגות שלנו תלויות בפעילות של המוח ומערכת העצבים. כיום, טכנולוגיות חדישות כמו סריקת מוח פונקציונאלית, או עירור ממוקד ורישום של פעילות מוחית באמצעות אלקטרודות חיצוניות, מאפשרים לאתר שינויים בפעילות המוח שכתוצאה מנזקים, או תהליכי ניוון. שינויים אלה יכולים להתבטא בעוצמה בתפיסה, במודעות ובהתנהגות.

מקצוע הסייעוד עובר שינויים משמעותיים בשנים האחרונות – אחים ואחיות משתתפים בניהול תהליך הריפוי של המטופל ונדרשים לידע מעודכן בתחומי התמחותם. אחד מענפי המדע שמתחדש ומתעדכן באינטנסיביות הוא חקר המוח, והידע בתחום זה כבר מזמן אינו רק נחלתם של חוקרים ומדענים. בעולם המתעדכן של ימינו חשוב ביותר שגם אחיות ואחים יכירו את החידושים כמו גם את סימני השאלה המדעיים והאתיים שמתלווים אליהם.

בשנים האחרונות נעשתה התקדמות טכנולוגית עצומה, ומדעי העצב כיום מאפשרים להתקרב למציאת המנגנונים העצביים של ליקויים שונים. המידע הרב שקיים היום במדעי העצב בתחום של התפתחות והתנוונות המוח ומערכת העצבים נאסף וסונן במטרה להכיר את המנגנונים שמאחורי תהליכים אלה בצורה מעניינת, ונגישה.

הקורס פתוח לתלמידים במסגרת תכנית "דרך הרוח".

תכני הקורס – נושאי הלימוד (יתכנו שינויים):

1. כלל ההתמחויות בסייעוד: על הפעלה של סכמות חשיבה אוטומטיות – יישום בעבודת האחות בהיבט טיפולי סיעודי (מטופל) ובהיבט ניהולי (צוות)
2. התמחות ברפואה פנימית: פיברומיאלגיה - דלקת? איזון הורמונלי? איזון עצבי?
3. התמחויות שונות: קנאביס רפואי - ישועה מול נזק פוטנציאלי לתפקוד המוח
4. התמחות בגניקולוגיה: אנדומטריוזיס – מהתמקדות בכאב למנגנון שמערב את מערכת העצבים המרכזית
5. התמחות בכאב, כלי דם ונוירולוגיה: מיגרנות – ממצאים חדשים וגישות טיפול - זה מהדם או מהעצבים?
6. התמחות בנוירולוגיה, שיקום וטרשת נפוצה - מרקע ומנגנון לשיקום מיאלין
7. התמחות בקהילה ובבריאות הנפש: פוסט טראומה, מודל וניתוח מנגנוני, EMDR
8. שיקום אורטופדי ונוירולוגי ומחלקה פנימית: כאבי פנטום, מנגנון וגישות טיפוליות חדשות לשיקום קטועי גפיים
9. התמחות במחלקה פנימית וגסטרו: מעי רגז - התפקיד של מערכת העצבים במחלה

10. התפתחות הילד : אוטיזם – סימנים מוקדמים, התערבות מוקדמת
11. התמחות בגריאטריה : דמנטיה ואלצהיימר – האומנם תהליכים ניווניים של הגיל השלישי? אבחון מוקדם ויישום של כלים חדשניים לעיכוב התהליך.
12. התמחות בנירולוגיה : תובנות מדעיות חדשות על מצבי הכרה והשלכותיהם לעבודה הקלינית. על רמת המודעות בשינויים במצב ההכרה – היבטים ניירולוגיים וקליניים
13. התמחות בנירולוגיה : DBS - ממצאים חדשים מעדכנים הגדרות קליניות
14. שיקום חוט שדרה : דיסרפלקציה אוטונומית – חשיבות הטיפול הסייעודי המייד, ממצאים חדשים על המנגנון והפתרונות המשתקפים מתוך המחקר
15. אחריות בית ספר וקהילה - גיל ההתבגרות – דיכאון, מנגנון ודרכי טיפול חדשות
16. פגיה וילודים : הערכה התפתחותית מוקדמת – חשיבות החלון ההתפתחותי המוקדם, גישות, מנגנונים, דילמות מדעיות, מקצועיות ואתיות
17. פגיה וילודים : התערבות מוקדמת – חשיבות החלון ההתפתחותי המוקדם, גישות, מנגנונים, דילמות מדעיות, מקצועיות ואתיות
18. התפתחות הילד : לקויות קשב וריכוז – חידושים בהבנת המנגנון, ובטיפול
19. ילודים, תינוקות, פעוטות : כאב, מנגנונים והתמודדות. (לייזר נמוך עוצמה - מהגישה המסורתית לשימוש בקליניקה המערבית).

דרך ההוראה :

- בתכנית הקורס מפורטים נושאים שונים (יתכנו נוספים). הנושא הראשון יינתן על ידי המרצה בשבוע הראשון.
- כמו כן בשיעור הראשון יתחלקו התלמידים לזוגות וכל זוג יבחר נושא אחד.
- התלמידים יכינו סיכום קצר במצגת בנושא שבחרו לפי מאמרים שיקבלו מהמרצה – מאמר לכל תלמיד. המצגת של כל תלמיד (על מאמר) תכיל לפחות חמש שקופיות שיתארו את: (1) שם המאמר ושמות המחברים שנת הפרסום ושם העיתון (2) המבוא, (3) השיטות בקיצור (4) התוצאות, (5) המסקנות של המאמר.
- התלמידים יציגו את המצגות שלהן בכל שיעור וישתתפו באופן פעיל בדיון בכיתה בכל אחד מנושאי הלימוד.
- בכל שיעור יוקדש חלק מהזמן למצגות של התלמידים, וחלק מהזמן להוראה על ידי המרצה ולדיון בהשתתפות כלל התלמידים בכיתה.

חובות התלמיד :

- חובת נוכחות ב - 80% מהשיעורים.
- השתתפות במטלת כיתה כמפורט לעיל – הכנת מאמר והצגתו בכיתה.
- עמידה בבחינה - ציון 60 לפחות

מרכיבי הציון :

מטלת כיתה 30% מהציון

מבחן מסכם 70% מהציון

מקורות כלליים :

- Baars BJ, Gage NM, (2010). Cognition, Brain, and Consciousness: Introduction to Cognitive Neuroscience, 2nd Edition. Elsevier Ltd. ISBN: 978-0-12-375070-9.
- Gazzaniga MS et al., (2013). Cognitive neuroscience: the biology of the mind. 4th edition, Norton & Company.
- Geary DC, (2005). The Origin of Mind: Evolution of Brain, Cognition, and General Intelligence. Washington, DC, US: American Psychological Association.
- Pessoa L. (2013), The cognitive – emotional brain, from interactions to integration. MIT Press. ISBN: 9780262019569
- Piek JP (2006) Infant motor development. Human Kinetics. ISBN 073600226. 545p
- Sacks O., (2008). Musicophilia: Tales of Music and the Brain, Revised and Expanded Edition. Vintage; Revised & enlarged edition. ISBN-13: 978-1400033539
- Sacks O., (2010). The Mind's Eye. Random House Large Print.
- Shulman BB & Capone NC (2010) Language Development – Foundations, Processes, and Clinical Applications. Jones & Bartlett Learning.
- Umphred DA et al., (2012). Neurological rehabilitation. Mosby 6th edition.
- Usha G (2008) Cognitive development: the learning brain. Hove, East Sussex

מאמרים : יינתנו לתלמידות לפי הנושאים שייבחרו ויועלו לאתר הקורס עבור כלל התלמידות בכיתה.